

ТЕРМІНОЛОГІЯ ПРИРОДНИЧИХ ЗНАНЬ

УДК 811.161.2'276.6:661.778

Галина Германович

Львівський національний університет імені Івана Франка

МЕДИЧНІ ТЕРМІНИ ЗІ СОМАТИЧНИМИ КОМПОНЕНТАМИ *ДЕРМ-*, *ДЕРМА-*, *ДЕРМ(О)-*, *ДЕРМАТ(О)-* ТА *ШКІРА* В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

© Германович Г. О., 2018

У статті проаналізовано українські медичні терміни-композиції з міжнародними компонентами *дерм-*, *дерма-*, *дерм(о)-*, *дермат(о)-* та українським відповідником на позначення соматичного поняття *шкіра*. Порушено проблему взаємозаміни таких лексем українськими відповідниками. Виявлено їхню продуктивність та мобільність.

Ключові слова: українська мова, медичні терміни зі соматичними компонентами, парадигматичні відношення, лексико-семантичні групи, продуктивність.

Ukrainian medical terms-composites with international components *derm-*, *derma-*, *derm(o)-*, *dermat(o)-* and the Ukrainian equivalents to mark the somatic notion *shkira* have been studied in the article. The problem of interchange of such lexemes by the Ukrainian equivalents has been brought up. It has been defined their productivity and mobility.

Keywords: Ukrainian language, medical terms-composites with somatic components, paradigmatic relations, lexico-semantic groups, productivity.

Статтю присвячено українській медичній термінології, оскільки це одна з найбільших терміносистем. Її розвиток зумовлено наданням українській мові статусу державної. Вживання й творення медичних термінів (більшість із них – іншомовні, зазвичай, походять із латинської та грецької мов) були, є і залишаються актуальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. над дослідженням іншомовних компонентів в українському мовознавстві працювали В. В. Акуленко, Є. А. Карпіловська, Н. Ф. Клименко, Н. С. Кобзар, І. М. Кочан, А. А. Москаленко, Г. П. Півторак, О. Д. Пономарів, О. А. Сербенська, М. В. Сташко, О. А. Стишов, Г. В. Чернецька та інші. І. М. Кочан вивчала терміни з міжнародними соматичними компонентами, розглянула фіксацію їх у словниках, лексико-тематичні групи, царину вживання, поєднання з іншими коренями (основами), можливість заміни національними відповідниками [2, с. 169–179], М. В. Сташко вивчала семантичні особливості слів із терміоелементами *бібліо-* [7], Г. В. Чернецька досліджувала гібридні терміни з регулярно повторюваними іншомовними компонентами *гідро-*, *енерго-*, *термо-*, *турбо-* в українській мові [12]. Питання особливостей та аналізу українських медичних термінів розглянуто у працях Ю. О. Бражук, О. М. Вікторіні, Н. О. Гимер, Г. В. Дидик-Меуш, Г. О. Золотухін, І. М. Іваненко, В. В. Калько, Т. В. Лепеха, Н. П. Литвиненко, Т. О. Луковенко, Н. П. Місник, Г. В. Навчук, Л. А. Пиріг, Д. Ю. Сизонов, Л. О. Симоненко, О. С. Стрижаковська, В. І. Тихоша, А. В. Ткач, Т. Г. Файчук, Н. З. Цісар та інших. Наприклад, Ю. Б. Бражук вивчала натуроморфну метафору в медичній термінології (на матеріалі латинськомовних анатомічних термінів) [1], Т. О. Луковенко працювала над українською гомеопатичною лексикою [5], Г. В. Навчук, А. В. Ткач звернули увагу на проблеми впорядкування україн-

ської медичної термінології на сучасному етапі [14], О. С. Стрижаковська досліджувала назви хвороб у буковинських говірках [8], В. І. Тихоша вивчала семантичні особливості медичних термінів української мови [9].

Професійність мовлення медика полягає у вживанні фахових термінів відповідного рівня стандартування. Аналізуючи лексичний склад мовлення медика, виявлено, що чималу кількість компонентів ще не досліджували, а українські медичні терміни-композиції – ще не були в полі зору науковців. Медична лексика є однією з найдавніших терміносистем, що формувалась як на світовому, так і на власному мовному ґрунті. Розвиток медичної термінології можна простежувати через наукові праці, фахові посібники й підручники, медичні словники.

У статті звернемо увагу, чи відповідають медичні терміни з міжнародними компонентами *дерм-, дерма-, дерм(о)-, дермат(о)-* та українським відповідником *шкіра* на позначення соматичного поняття таким вимогам термінологічної норми: 1) співвіднесення терміна з поняттям; 2) однозначність терміна в межах певної термінологічної системи; 3) точність терміна; 4) нейтральність; 5) системність; 6) наявність чіткої дефініції; 7) короткість (стислість) у плані вираження; 8) відсутність синонімів чи омонімів у межах однієї терміносистеми; 9) доброзвучність і словотвірна мобільність; 10) нормативність, тобто відповідність нормам сучасної літературної мови [3, с. 57–58].

Метою статті є дослідити українські медичні терміни з міжнародними соматичними компонентами *дерм-, дерма-, дерм(о)-, дермат(о)-* й українськими відповідниками на позначення соматичного поняття *шкіра* за лексико-семантичними групами й парадигматичними відношеннями; дослідити їхню словотвірну мобільність у сучасній українській літературній мові.

Об'єктом дослідження є медичні терміни-композиції з названими соматичними компонентами, дібраних із термінологічних словників. **Предметом** – особливості термінів із іншомовними й національними компонентами та їхні лексико-семантичні ознаки. **Джерельною базою** слугували «Медичний ілюстрований словник Дорланда» (2007), «Українсько-латинсько-англійський тлумачний словник» за ред. М. Павловського, Л. Петрух, І. Головки (1995), «Тлумачний словник медичних термінів» Н. Литвиненко, Н. Місник (2010), «Новий словника іншомовних слів» Л. І. Шевченко, О. І. Ніки, О. І. Хом'як, А. А. Дем'янюк (2008) і «Словник чужослів» П. Штепи (1977).

Виклад основного матеріалу. *Сома* (грец. *soma* тіло) 1. тіло на відміну від психіки. 2. тканина тіла на відміну від зародкових клітин. 3. тіло тканини [10, т. 2, с. 1679]. У «Новому словнику іншомовних слів» термін *сома* має два значення 1. (грец. *soma* = тіло) – мед. тіло організму, крім материнських клітин спор у рослин і клітин зародкового шляху або статевих клітин у тварин; термін увів німецький біолог А. Вейсман. 2. (д.-інд. *Suma*) – у давньоіндійській міфології – божественний галюцинований напій (сік) і божество цього напою, що відігравав важливу роль в обрядах жертвоприношень. Окремо виділено *сомато-* (грец. *soma*, *-atos* = тіло) – у складних словах позначає «тілесний» [6, с. 570].

Актуальність дослідження медичних термінів зі соматичними компонентами полягає у визначенні специфіки соматичного символу в терміні-композиції й визначенні лексико-синтаксичних особливостей слів із такими компонентами. На сучасному етапі в українській медичній мові є терміни, що містять міжнародні терміноелементи латинського чи грецького походження, а також українського. Зазначимо, що лексеми зі соматичними компонентами характерні лише медичній галузі. Соматичні міжнародні компоненти: *дермат(о)-, псих(о)-, от(о)-, офтальм(о)-, карді(о)-, гем(о)-, гемат(о)-, гепат(о)-* тощо, а в українській мові наявні такі відповідники: *шкіра, голова, око, вухо, серце, кров, печінка* тощо. Серед застарілих соматичних компонентів уживають такі слова, як *вуста, перст, чоло* тощо.

Розглянемо медичні терміни з міжнародними компонентами *дерм-, дерма-, дерм(о)-, дермат(о)-* та українським відповідником на позначення соматичного поняття *шкіра*. Лесеми з цими компонентами доволі поширені й потребують докладного вивчення – це зумовлено низьким рівнем життя й суспільною ситуацією в Україні та світі загалом.

Дерм *derm* [грец. *derma* шкіра] частина складних слів, що означає належність до шкіри або зародкового листка [10, т. 1, с. 505]. **Дерм(о)** *-derm(o)-* див. *дермат(о)-* [там само]. **Дермат(о)** *-dermat(o)-*

[грец. *derma, dermatos* шкіра] частина складних слів, що означає належність до шкіри. Також *дерма-, дермо-* [там само].

Дерма *derma* [грец.], *dermis* [грец. *derma* шкіра, *шкура*] (визн. 1); *enderon* [грец. *en +deros* шкіра] (визн. 2). 1. власне шкіра; шар шкіри під епідермісом, що складається зі щільного ложа судинної сполучної тканини. Ін. назва *коріум*. 2. глибша частина шкіри чи слизової оболонки, що відрізняється від епітелію чи епідермісу [10, т. 1, с. 505]. Лексема **дерма** є частиною складених термінів *сосочкова дерма, ретикулярна дерма* [там само].

Найбільше лексем із цими соматичним компонентами *дерм-, дерма-, дерм(о)-, дермат(о)-* зафіксовано в «Медичному ілюстрованому словнику Дорланда». Їх нараховано – 78 слів, а також 128 складених термінів, частиною яких є вищезгадані соматичні компоненти, напр., *дерматан сульфат, алергічний дерматит, аміачний дерматит, вегетаційний дерматит, вірусний вузликовий дерматит, косметичний дерматит, паразитарний дерматит, білий дерматозграфізм, передраковий дерматоз, дерматоліз повік, дерматоразія паразитарна, вибухаюча дерматофіброма, діабетична дермопатія* тощо [10, т. 1, с. 505–510]. «Тлумачний словник медичних термінів» (укладачі Н. П. Литвиненко, Н. В. Місник) налічує 28 слів із частинами *дерм-, дерма-, дерм(о)-, дермат(о)-*, напр., *дермабразія, дермалгія, дерматит, дерматома, дерматомікоз, дермотлазія* тощо [4, с. 223–225]. У «Новому словнику іншомовних слів», укладеному Л. Шевченко, О. Ніка, О. Хом'як, А. Дем'янюк (2008), подано 22 лексеми, напр., *дерматин, дерматит, дерматовенерологія, дерматоген, дерматоз, дерматокраніум, дерматол* тощо [6, с. 186], а також виявлено 3 лексеми, які не стосуються ні медичних термінів, ні поняття «*шкіра*», напр., *дерматокарпон* – листовий сучасний лишайник родини верукарієвих, що зустрічається* на сухих і частково затоплених водою каміннях [там само]; *дермогеніз* – риба ряду сарганоподібних, що живе у водоймах Індонезії, Південної Індії, Малакського півострова, розводиться як акваріумна** [там само]; *дермоцибе* – базидіальний гриб родини павутинних, що росте в лісах на ґрунті, іноді на деревині, неїстівний [там само].

Усі слова із компонентами *дерм-, дерма-, дерм(о)-, дермат(о)-* позначають: 1) **процеси**: *дерматоавтопластика, дерматогетеропластика, дермотерапія, дерматофітид, дермоїдектомія, дермолінектомія* та інші, напр., *дермабразія* – вирівнювання поверхні шкіри, здійснюване мех. способами, такий як тонкий наждачний*** папір або дротяна шітка. Див. *вигладжування* [10, т. 1, с. 505]; *дермотопластика* – пластична операція на шкірі, оперативне відновлення ушкодженої або втраченої шкіри [10, т. 1, с. 509]; *дермометрія* – визначення ділянок шкіри, які мають опір до пошкодження постійного електр. струму, вони відповідатимуть ділянкам із втратою чутливості [10, т. 1, с. 510]; 2) **назви захворювань**: *дерматит, дерматобіоз, дерматоз, дерматозооноз, дерматоліз, дермато-мегалія, дермоміаз, дерматомікоз, дермоміоцит, дермоміома, дермопатія, дермотопатологія, дермотополіневрит, дерматоразія* та інші, напр., *дерматоартрит* – захворювання шкіри, пов'язане з артритом [10, т. 1, с. 507]; *дерматокон'юнктивіт* – запалення кон'юнктиви і шкіри навколо очей [10, т. 1, с. 508]; *дермосиновіт* – запалення шкіри над запальною суглобною сумкою чи піхвою сухожилка [10, т. 1, с. 510]; 3) **такий, що стосується органа, його захворювання або діє на нього**: *дерматографічний, дерматологічний, дерматомер, дерматомний, дермотопатичний, дермотопластичний, дермотропний, дермоїдний* та інші, напр., *дермальний* – такий, що стосується дерми. Ін. назва *шкірний* [10, т. 1, с. 505]; *дермонеїротропний* – такий, що стосується шкіри і нервової тканини [10, т. 1, с. 510]; *дермотопатичний* – такий, що стосується дермопатії [там само]; 4) **назви фахівців**: *дерматолог* – лікар, який обмежує свою практику діагностуванням і лікуванням шкірних захворювань [10, т. 1, с. 508]; 5) **назви наук, розділів, галузей**: *дерматогліфіка* – вивчення візерунка борозенок на шкірі пальців рук і ніг, долоней**** і стоп. Має значення в антропології та криміналістиці як спосіб ідентифікації, а в медицині – як клінічний і генетичний показник, зокрема, хромосомних аномалій [10, т. 1, с. 507]; *дерматологія* – розділ медицини, що

* трапляється – ред.

** розводять в акваріях – ред.

*** шмергелевий – ред.

**** долонь – ред.

займається діагностикою і лікуванням захворювань шкіри [10, т. 1, с. 508]; *дерматоневрологія* – наука, що вивчає нерви здорової чи ушкодженої шкіри [10, т. 1, с. 509]; *дерматофармакологія* – галузь фармакології, яка стосується дерматологічних захворювань [там само]; 6) **назви приладів, інструментів:** *дермабрадер* – прилад, який використовується* для дермабразії [10, т. 1, с. 505]; *дерматом* – інструмент для вирізання тонких шарів шкіри з метою пересадки шкіри [10, т. 1, с. 508]; *дермогігрометр* – прилад для вимірювання опору шкіри без пропускання крізь неї постійного струму [10, т. 1, с. 510]; *дермометр* – інструмент, що використовується при дермометрії [там само]; 7) **клітини, роди, паразити:** *дерманіссідові, дерматозоон, дерматофагоїди, дерматофілові, дерматофілюс, дерматофіт*, напр., *дерманіссус* – вид кліщів родини Dermanyssidae. Пташиний або кролячий кліщ, уражає свійських птахів, а іноді – людей [10, т. 1, с. 505]; *дерматобія* – рід гедзів родини Oestridae (гедзі) [10, т. 1, с. 507]; *дермацентор* – рід кліщів, основних переносників захворювань [10, т. 1, с. 510].

Шкіра – зовнішній захисний покрив тіла, що складається** з епідермісу і дерми, або власне шкіри і нижче розташованої підшкірної тканини [10, т. 2, с. 2046]. З опрацьованих словників, тільки «Медичний ілюстрований словник Дорланда» містить терміни із соматичним компонентом *шкіра* (3 лексеми), які належать до групи **такий, що стосується органа або подібний на нього: шкірний** – такий, що стосується шкіри. Ін. назва *дермальний* [10, т. 2, с. 2047]; *шкірносудинний* – такий, що стосується кровоносних судин шкіри [там само]; *шкірястий* – такий, що подібний до шкіри, шорсткий, щільний, йдеться*** про бактеріальні культури [там само]. Один з українських термінів має аналог серед чужоземних (*шкірний* – *дермальний*), інші – вживаються**** тільки в українській терміно-системі.

Соматичний компонент *шкіра*, зазвичай, є частиною складених медичних термінів (22), напр., *в'яла шкіра, алігаторові шкіра, апельсинова шкіра, бронзова шкіра, гіпереластична шкіра, крокодилова шкіра, риб'яча шкіра, складчаста шкіра голови, шагренева шкіра* та інші [10, т. 2, с. 2046–2047]. Такі складені терміни як *алігаторові шкіра, дикобразові шкіра, колодійна шкіра, крокодилова шкіра, риб'яча шкіра* відносяться***** до слова *іхтіоз* – «будь-яке з групи шкірних уражень, якому властива посилена або аберрантна кератинізація, що призводить до незапального злущення шкіри» [10, т. 1, с. 753–754].

Полісемію зафіксовано в таких словах: *дерма derma* [грец.], *dermis* [грец. *derma* шкіра, *шкура*] (визн. 1); *enderon* [грец. *enb* + *deros* шкіра] (визн. 2). 1. власне шкіра; шар шкіри під епідермісом, що складається зі щільного ложа судинної сполучної тканини. Ін. назва *коріум*. 2. глибша частина шкіри чи слизової оболонки, що відрізняється від епітелію чи епідермісу [10, т. 1, с. 505]; *дерматом* – 1. інструмент для вирізання тонких шарів шкіри з метою пересадки шкіри. 2. ділянка шкіри, що іннервується аферентними нервовими волокнами одного заднього спинномозкового корінця. Ін. назва *ділянка шкіри*. 3. латеральна частина мезодермального сомита, шкірний листок [10, т. 1, с. 508]; *дерматофілюс* – 1. рід бактерій родини *Dermatophilaceae*, який складається з аеробних чи факультативно аеробних грам позитивних не кислотостійких організмів, які формують міцелій з поперечно і поздовжньо сегментуючими***** волокнами, що ведуть до утворення кокоподібних клітин в оболонках, які перетворюються на рухомі спори. 2. *Tunga* [10, т. 1, с. 509].

Незважаючи на полісемію вищезазначених слів, кожне зі значень стосується шкіри чи процесів, що відбуваються на ній, а, отже, стосуються медичної термінології.

Серед опрацьованих термінів виявлено синонімію: *дермабразія* – *вигладжування* [10, т. 1, с. 505]; *дермальний* – такий, що стосується дерми. Ін. назва *шкірний* [10, т. 1, с. 505]; *дерматоліз повік* – *в'яла шкіра*. Ін. назва *блефарохалазія, дерматомегалія, дерматохалазія* [10, т. 1, с. 508]; *дермопатія* – *дерматоз* – будь-яке захворювання шкіри, здебільшого незапального характеру [там само]; *дермо цимус* – *ендадельф* – асеметрично сполучені близнюки, в яких близнюк-паразит вклю-

* застосовують – *ред.*

** ... у складі якого є ... – *ред.*

*** йдеться – *ред.*

**** уживають – *ред.*

***** стосуються – *ред.*

***** сегментівними – *ред.*

чений* у тіло чи пухлину більшого близнюка [10, т. 1, с. 602]; *дерматополіневрит – акродинія* – захворювання немовлят і дітей раннього дитячого віку, яке проявляється болем і набряком, а також почервонінням пальців рук і ніг... Ін. назви *еритридерма поліневропатія і Білдербека, Зельтера, Свіфта, Свіфта-Фесера і рожева хвороба* [10, т. 1, с. 28]; *дерматофітид* – реакція, пов'язана з дерматофітозом. Може поєднуватися з різними типами уражень, проте найчастіше бувають пухирці, які з'являються на зап'ястках і боках пальців у хворих на епідермофітію стоп. Ін. назва *епідермофітид* [10, т. 1, с. 509] та інші.

Зафіксовано й утворені від соматичних компонентів *дерм-, дерм(о)-, дермат(о)-* і мають одне лексичне значення: *дерматопатичний – дермопатичний, дермографізм – дерматографізм*, напр., *дерматотропний – дермотропний* – такий, що переважно інфікує, заражає або уражає шкіру. Йдеться** про певні мікроорганізми [10, т. 1, с. 509].

Синонімія простежується як серед термінів чужоземного походження, так і в українських відповідниках. Як зазначає І. М. Кочан, «синонімія й варіанти в термінології явище не бажане, але цілком реальне, його існування сприяє унормуванню фахової мови, бо з часом одна з одиниць починає домінувати, відсікаючи іншу на другий план» [15].

Незрідка компоненти *дерм-, дерма-, дерм(о)-, дермат(о)-* можуть стояти всередині, але лексичне значення «частина складних слів, що означає належність до шкіри» зберігається: *акародерматит, атрофодермія, гематодерматоз, (гематодермія, гемодермія), геродермія, ксантродермія, лейко-меланодермія, ліподермоїд, мегалодермія, меланодермія, мікодерматит, мнемодермія, нейро-дерматит, нейродерматоз, нейродерматоміозит, нейродерміт, радіодерміт, електродерматограма* тощо, напр., *акродерматит* – дерматит з переважним ураженням дистальних відділів кінцівок [4, с. 28]; *піодермія* – гнійне запалення шкіри [4, с. 538]; *електродерматографія* – дослідження функціонального*** стану вегетативної нервової системи та емоційної сфери за допомогою вимірювання змін у часі електричного опору шкіри [4, с. 810]. Соматичний компонент *дерма-* стоїть у постпозиції зі збереженим лексичним значенням у таких випадках: *вазелінодерма, йододерма, лейкодерма* тощо, напр., *псевдолейкодерма* – лейкодерма, яка з'являється на місці шкірних висипів за наявності різних дерматозів у разі їх завершення [4, с. 588]; *скрофулодерма* – туберкульоз із розвитком у товщі шкіри і підшкірної жирової клітковини рухомих, округлих, щільних малоболісних вузлів, що поступово зростаються зі шкірою і перетворюються в гнійно-некротичні виразки [4, с. 663]; *хризодерма* – дерматоз із поліморфним висипом, зумовлений уживанням препаратів золота [4, с. 776].

Компоненти *дерм-, дерма-, дерм(о)-, дермат(о)-* легко поєднуються з іншими соматичними компонентами: *гемат(о)-, гем(о)- (гематодерматоз, гемодермія* [4, с. 151, 156]), *мелан(о)- (меланодермія* [4, с. 407]), *пневм(о)- (пневмодерматом* [4, с. 547]), *склера (склераадема* [4, с. 660]), *скрофул(о)- (скрофулодерма* [4, с. 663]) та інші. Лексичне значення «частина складних слів, що означає належність до шкіри» залишається незмінним.

І як зазначають медики, шкіра – це один з головних органів людини, адже все, що відбувається в організмі, «показує» шкіра, тому так багато простих, складних і складених термінів із вищевиявленими соматичними компонентами, які стоять на початку, всередині та в кінці слова зі збереженим лексичним значенням.

П. Штепа пропонує національні відповідники до слів на *дерм-, дерма-, дерм(о)-, дермат(о)-*: *дерма – шкіра, дерматексантема – шкіровисипка, дерматологія – шкірознавство, дерматорагія – піт, дерматосклероза – шкіротвердість, дерматоспазма – гусяча шкіра, сирітська шкіра, дерматотерапія – шкіролікування, дермоїд – шкіроміхур* [13, с. 85].

Зауважмо, що в «Медичному ілюстрованому словнику Дорланда», не зазначено таких лексем як *дерматексантема, дерматоспазма*, а терміни *дерматорагія, дермоїд* мають інше значення, напр., *дерматорагія* – крововилив у шкіру або зі шкіри [10, т. 1, с. 509]; *дермоїд* – дермоїдна кістка [10, т. 1, с. 510].

* заглиблений – *ред.*

** ідеться – *ред.*

*** функційного – *ред.*

Висновки. Отже, слова зі соматичними компонентами *дерм-, дерма-, дерм(о)-, дермат(о)-* та українським відповідником *шкіра* позначають: процеси; назви захворювань; приналежність до органа, його захворювання або дії на нього; назви фахівців; назви приладів, інструментів; назви наук, розділів, галузей; клітини, роди, паразити.

Опрацьовані терміни в основному відповідають переліченим вище ознакам термінологічної норми, бо співвіднесені з поняттями, які позначають, належать до медичної терміносистеми, мають чіткі визначення у словниках, стилістично нейтральні, однак виявлено такі лексеми, що не задовільняють вимогам однозначності (подано полісемію таких лексем) та синонімії (подано синоніми як до запозичень, так і до їхніх українських відповідників).

Компоненти *дерм-, дерма-, дерм(о)-, дермат(о)-* не поєднуються безпосередньо з українськими основами та коренями, а поєднуються з компонентами чужомовного походження (переважно грецького), які мають конкретне лексичне значення, що зберігається в похідних словах.

Сьогодні триває поглиблене опрацювання медичної термінології, оскільки це одна з найбільш обсяжних терміносистем. Медицина швидко розвивається, з'являються новітні методи діагностики й лікування хвороб, тому виникає потреба у творенні нових термінів та уніфіковані їхньої граматичної структури. Вивчення медичної терміносистеми є спільною справою і мовознавців, і медиків. То ж працюймо над створенням єдиної медичної номенклатури.

1. Бражук Ю. Б. *Натуроморфна метафора в медичній термінології (на матеріалі латинськомовних анатомічних термінів) [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.14 / Бражук Юлія Борисівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології. – К., 2015. – 17 с.* 2. Кочан І. М. *Терміни з міжнародними соматичними компонентами в сучасній українській мові / І. М. Кочан // Мова. Культура. Взаєморозуміння : зб. наук. пр. – Дрогобич, 2012. – Вип. II. – 300 с.* 3. Кочан І. М. *Українська наукова лексика: міжнародні компоненти в термінології : навч. пос. / І. М. Кочан. – К. : Знання, 2013. – 294 с.* 4. Литвиненко Н. П. *Глумачний словник медичних термінів : рос., лат. та укр. мовами : для лікарів, науковців, студ. мед. навч. закл. / Н. П. Литвиненко, Н. В. Місник. – К. ; Ірпінь : ВТФ Перун, 2010. – 848 с.* 5. Луковенко Т. О. *Українська гомеопатична лексика [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Луковенко Тетяна Олександрівна ; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2011. – 18 с.* 6. *Новий словник іншомовних слів / Л. І. Шевченко, О. І. Ніка, О. І. Хом'як, А. А. Дем'янюк ; за ред. Л. І. Шевченко. – К. : Арії, 2008. – 672 с.* 7. Сташко М. В. *Семантичні особливості слів з терміноелементом бібліо- / М. В. Сташко // Вісн. Держ. ун-ту «Львів. політехніка». Серія «Проблеми української термінології» – 2000. – № 402.* 8. Стрижаковська О. С. *Назви хвороб у буковинських говірках : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / О. С. Стрижаковська ; ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаніка». – Івано-Франківськ, 2011. – 20 с.* 9. Тихоша В. І. *Структурно-семантичні особливості медичних термінів української мови / В. І. Тихоша // Філологічні науки : зб. наук. пр. – Херсон, 2003. – Вип. 20. – С. 100–104.* 10. *Українсько-англійський ілюстрований медичний словник Дорланда (переклад 30-го, амер. вид.) : у 2 т. – Львів : НАУТІЛУС, 2007. – Т. 1. – 1248 с. ; Т. 2. – 1024 с.* 11. *Українсько-латинсько-англійський медичний тлумачний словник : у 2 т. / за ред. Л. Петрух та М. Павловського. – Львів : Вид. спілка «Словник» Львів. мед. ун-ту, 1995. – Т. 1. – 651 с. ; Т. 2 – 786 с.* 12. Чернецька Г. В. *Гібридні терміни з регулярно повторюваними іншомовними компонентами гідро-, енерго-, термо-, турбо- в українській мові / Г. В. Чернецька // Науково-технічний прогрес і мова. – К., 1978.* 13. Штепа П. *Словник чужослів / Павло Штепа. – Торонто : Вид. Й. Гладун і сини, 1977. – 452 с.* 14. Навчук Г. В. *Українська медична термінологія на сучасному етапі: проблеми впорядкування [Електронний ресурс] / Г. В. Навчук, А. В. Ткач // Буковинський медичний вісник. – 2010. – Том 14. – № 4 (56). – С. 163–166. – Режим доступу: [https://www.bsmtu.edu.ua/files/BMV/BMV-2010-14-04\(56\)/BMV-2010-14-04\(56\)-163.pdf](https://www.bsmtu.edu.ua/files/BMV/BMV-2010-14-04(56)/BMV-2010-14-04(56)-163.pdf).* 15. Кочан І. *Варіанти і синоніми термінів з міжнародними компонентами [Електронний ресурс] / Ірина Кочан // Вісник НУ «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». – 2008. – № 620. – С. 14–19. – Режим доступу: http://vlp.com.ua/files/03_38.pdf.*